

OBSAH

Předmluva	11
---------------------	----

I. TEORETICKÉ A METODOLOGICKÉ ZÁKLADY PÉČE O ZDRAVÍ

Kapitola 1	
SOCIÁLNÍ LÉKAŘSTVÍ A ZDRAVOTNICTVÍ	15
1. Postavení sociálního lékařství a jeho úloha v systému lékařského studia	15
2. Postavení sociálního lékařství v soustavě lékařských věd	17
Sociální lékařství jako vědní obor	19
Sociální lékařství jako předmět výuky	21
Sociální lékařství jako teoretická základna zdravotnické praxe	23
Postavení, poslání a úkoly lékaře ve společnosti	25
3. Koncepce oboru sociálního lékařství a organizace zdravotnictví	29
4. Hlavní etapy historického vývoje zdravotnictví a sociálního lékařství	31
Vznik a poslání zdravotnictví	31
Dějiny zdravotnictví	32
Vznik a vývoj sociálního lékařství	36
5. Hlavní směry politiky KSČ v rozvoji péče o zdraví	38
Kapitola 2	
TEORIE ZDRAVÍ A ZDRAVOTNÍ PÉČE	44
1. Zdraví a nemoc člověka	44
2. Přehled názorů na vznik nemoci	47
3. Příčiny nemoci a jejich ovlivnitelnost	50
4. Přirozená historie nemoci	56
5. Nozologie, názvosloví a klasifikace nemocí	63
6. Zdraví jako hodnota	66
7. Společenský a ekonomický význam nemoci	71
8. Formování zdravotního stavu obyvatelstva	74
Nemoci vzniklé při početí	74
Nemoci nedeterminované při početí	75
9. Zásady péče o zdraví v socialistické společnosti	78
Společenský a státní charakter péče o zdraví	79
Jednota zdravotnictví	80
Dostupnost zdravotnických služeb	81
Preventivní zaměření péče o zdraví	82
Plánovitost	84
Diferencovanost	85
Vědecké základy péče o zdraví	86
Aktivní účast občanů v péči o zdraví	86

Kapitola 3

SYSTEM PÉČE O ZDRAVÍ	88
1. Obecná teorie systémů	88
Teoretická východiska	88
Metodologické principy	91
2. Systémové pojetí péče o zdraví	94
Struktura a obsah	94
Zdroje zdravotní péče	97
Potřeba zdravotní péče	98
Zdravotnické služby	100
léčebně preventivní péče	100
hygienická služba	104
výchova obyvatelstva ke zdraví	105
Informace a komunikace	105
3. Články řídicího procesu	108
organizování	109
vytyčení problémů	110
definování cílů	110
plánování	111
rozhodování	113
vedení a ovlivňování lidí	115
kontrola	116
vyhodnocení	117
4. Cílově plánované programy	120
Zdravotně politická východiska	121
Situační analýza	122
Definování problémů a stanovení cílů	123
Anticipace a analýza potíží	123
Volba strategie a rozpis úkolů	124
Sepsání a schválení projektu	124
Zdravotnické programy v praxi	125

Kapitola 4.

METODY STUDIA ZDRAVOTNÍHO STAVU OBYVATELSTVA	127
1. Metodická základna, obsah a úkoly studia zdravotního stavu obyvatelstva	127
2. Obyvatelstvo a jeho charakteristiky	131
Pojem demografie	131
Základní metody zjišťování demografických jevů	131
Populační základna	133
počet obyvatelstva	133
struktura obyvatelstva	133
složení podle pohlaví	134
složení podle věku	135
složení podle sociálně právních, ekonomických a kulturních znaků	137
Populační procesy	138
evidence a statistika ukončených těhotenství	138
evidence a statistika potratů	140
evidence a statistika úmrtí	140
reprodukce obyvatelstva	144
3. Přínos rutinní zdravotnické statistiky pro studium zdravotního stavu obyvatelstva	145

Statistika příčin smrti	145
Statistika nemocnosti spojené s pracovní neschopností	146
Statistika nemocnosti hospitalizovaných osob	148
Statistika povinně hlášených nemocí	149
Ostatní formy rutinní zdravotnické statistiky	150
4. Měření zdravotního stavu obyvatelstva	150
Popis zdravotního stavu obyvatelstva	153
údaje o zemřelých	153
údaje o nemocných	158
kombinace údajů o zemřelých a nemocných a další zdroje informací	165
Studium a měření vztahů determinujících zdraví populace	168
metodické základy	168
průkaz a kvantifikace vztahů	173

II. PÉČE O ZDRAVÍ JAKO FUNKCE SOCIALISTICKÉ SPOLEČNOSTI

Kapitola 1

STRUKTURA, ORGANIZACE A ŘÍZENÍ ZDRAVOTNICTVÍ	181
1. Vývoj československého zdravotnictví po roce 1945	181
2. Řízení péče o zdraví a zdravotnictví	189
Jednotné řízení zdravotnictví	190
centrální orgány	190
řízení zdravotnictví v krajích a okresech — úloha národních výborů	196
Účast veřejnosti na řízení zdravotnictví	200
3. Struktura československého zdravotnictví	201
Hygienické stanice	202
Zařízení léčebně preventivní péče	203
Ústavy národního zdraví	204
hlavní úkoly a organizační uspořádání ústavů národního zdraví	206
4. Plánování a ekonomika ve zdravotnictví	208
5. Soustava čs. zdravotnické statistiky	213
6. Vědeckotechnický rozvoj a výzkum ve zdravotnictví	221
Vědeckotechnický rozvoj a zdravotnictví	221
Vědecký výzkum ve zdravotnictví	223
hlavní směry významu a jeho plánování	223
řízení a organizace vědeckého výzkumu	224
Vědecká rada ministerstva zdravotnictví	226
Československá lékařská společnost J. E. Purkyně	226
7. Vědeckotechnický pokrok a zdraví	227
8. Výroba a farmaceutický průmysl	231

Kapitola 2

FORMY A METODY POSKYTOVÁNÍ ZDRAVOTNÍ PÉČE	233
1. Regionalizace zdravotnických služeb	233
Nemocnice a polikliniky	234
Obvodní princip a obvodní zdravotnické služby	244
Odborné léčebné ústavy a lázně	248
Lékařenská služba a hospodaření s léky	254
2. Zdravotní výchova obyvatelstva	260

Předmět, úkoly a cíl	261
Zdravotní uvědomění	262
Hlavní zásady zdravotní výchovy	263
Metody a prostředky zdravotní výchovy	263
3. Úkoly a metody práce hygienické služby	265
4. Metody léčebně preventivní péče	267
Diagnostika	269
Léčení	276
Rehabilitace čili návratná péče	277
Iatropatogenie a ochranný léčebný režim	278
Vztah lékaře a pacienta v systému léčebně preventivní péče	280
Dispenzární metoda	281
Diferencovaná péče	284
Pohotovostní zdravotnické služby	285
5. Lékařská posudková činnost	286
Místo lékařské posudkové činnosti v systému léčebně preventivní péče a její význam	286
Základy metodologie posuzování pracovní neschopnosti	287
Metodika a organizace posuzování dočasné pracovní neschopnosti	290
Metodika a organizace posuzování dlouhodobé pracovní neschopnosti (invalidity)	292
Opatření ke snižování pracovní neschopnosti a prevence invalidity	294
Kapitola 3	
PRACOVNÍCI VE ZDRAVOTNICTVÍ	296
1. Výchova zdravotnických pracovníků a její vývoj	296
Výchova a výuka lékařů	297
Základní povinnosti a náplň práce jednotlivých kategorií zdravotnických pracovníků	300
Další vzdělávání odborných pracovníků ve zdravotnictví	306
2. Kádrová a personální práce ve zdravotnictví	310
3. Etika a morálka ve zdravotnictví	313
Morálka při výkonu zdravotnického povolání	313
Etické problémy v medicíně	318
4. Právní odpovědnost v péči o zdraví	323
Pracovně právní odpovědnost zdravotnických pracovníků	324
Majetková odpovědnost zdravotnických pracovníků	325
Trestně právní odpovědnost zdravotnických pracovníků	325
Dispozice občana vlastním zdravím a zásahy do práv občana v zájmu společnosti při poskytování péče o zdraví	326
Kapitola 4	
PROGRAMOVANÁ ČINNOST V PÉČI O JEDNOTLIVÉ SKUPINY OBYVATELSTVA	328
1. Péče o rozvoj mladé generace	328
Rodina jako základní článek rozvoje mladé generace	328
Společenská pomoc mladé generaci — propopulační opatření	329
2. Péče o zdraví žen	334
Vývoj zdravotní péče o ženu v našich zemích	334
Zdravotní problematika péče o ženu	337
Hlavní úkoly v péči o ženu	339

Organizace zdravotní péče o ženu	340
Pracovníci v péči o ženu	342
Odborně metodické řízení	343
3. Péče o zdraví dětí	343
Vývoj péče o dítě	343
Zdravotní problematika dětského věku	346
Hlavní úkoly v péči o dítě	350
Organizace zdravotní péče o děti	353
Pracovníci péče o děti	361
4. Péče o zdraví dorostu	362
Vývoj a význam zdravotní péče o dorost	362
Zdravotní problematika péče o dorost	363
Hlavní úkoly zdravotní péče o dorost	364
Organizace zdravotní péče o dorost	364
Pracovníci zdravotní péče o dorost	365
5. Zdravotní péče o tělesnou výchovu a sport	365
Vývoj zdravotní péče o tělesnou výchovu a sport	366
Problematika zdravotní péče o tělesnou výchovu a sport	367
Hlavní úkoly péče o tělesnou výchovu a sport	368
Organizace zdravotní péče o tělesnou výchovu a sport	369
Pracovníci péče o zdravotní zajištění tělovýchovy a sportu	370
6. Péče o zdraví pracujících	370
Vývoj zdravotní péče o pracující	371
Podmínky pro zřizování zdravotnických zařízení na závodech	371
Závodní zdravotnická zařízení léčebně preventivní péče	372
Úkoly závodního obvodního lékaře	374
Povinnosti závodů v péči o zdraví pracujících	377
Účast pracujících a úkoly společenských organizací v péči o zdraví	378
7. Zdravotní a sociální péče o starou populaci	378
Biologické a sociální zvláštnosti stáří	379
Problémy, které přináší stárnutí populace, a jejich řešení	380
Činnost společenských organizací v péči o starou populaci	381
Organizace zdravotní a sociální péče o staré občany	381
Sít zdravotnických pracovišť poskytujících péči starým a dlouhodobě nemocným občanům	382
Sociální péče o staré a dlouhodobě nemocné občany	383
Prevence předčasného stárnutí	384
Kapitola 5	
ZDRAVOTNÍ PROBLEMATIKA NEMOCÍ HROMADNÉHO VÝSKYTU	385
1. Infekční onemocnění	387
2. Nemoci srdce a cév	391
Prevence kardiovaskulárních onemocnění	396
Organizace kardiovaskulární péče	397
3. Zhoubné nádory	399
Organizace onkologické péče	401
4. Úrazy	404
Prevence úrazů	407
Péče o raněné	408
Regresní náhrady při úrazech	409

Kapitola 6

CELOSPOLEČENSKÁ OPATŘENÍ V PÉČI O ZDRAVÍ OBYVATELSTVA	411
1. Celospolečenský charakter péče o zdraví	411
Účast občanů na ochraně zdraví	412
2. Sociálně zdravotní péče	412
Historický vývoj sociální péče	413
Nemocenské pojištění	416
Sociální zabezpečení	419
Sociální péče	422
Účast a úlohy národních výborů v sociální péči	423
3. Poslání a účast společenských organizací v péči o zdraví lidu	425
Úkoly organizací, podniků a družstev	425
Národní výbory	426
Revoluční odborové hnutí	426
Československý červený kříž	427
Československý svaz tělesné výchovy	429
Československý svaz žen	430
Socialistický svaz mládeže	430
Svaz pro spolupráci s armádou	431
4. Mezinárodní spolupráce ve zdravotnictví	431
Světová zdravotnická organizace	432
Mezinárodní červený kříž	434
Nevládní zdravotnické organizace	435
Zdravotnická spolupráce se socialistickými zeměmi	435
Mezinárodní spolupráce socialistických zemí s ostatními zeměmi světa	438
Mezinárodní zdravotnická spolupráce s ostatními zeměmi	439
5. Péče o zdraví ve světě — Typy zdravotnických soustav	439
Péče o zdraví v socialistických zemích	440
Zdravotnictví v SSSR	441
Zdravotnictví v jiných socialistických zemích	443
Zdravotnictví kapitalistických zemí	444
Zdravotnictví rozvojových zemí	447
6. Odborová organizace pracovníků ve zdravotnických zařízeních	448
Rejstřík	451